

учителите това също не дава резултат, защото и родителите не смятат за задължително детето им да посещава редовно училище. Родителските срещи също не помагат, защото много малко родители изобщо идват на тях, а и често тези, които идват, са на деца, с които учителите нямат проблеми. В едното училище е въведена длъжността помощник на учителя. На позицията работят роми и според директора донякъде помагат за задържането на децата. Те обаче далеч не решават проблема. Училищата категорично отказват да санкционират отсъствията на децата административно¹⁰⁸ – просто отсъствията не се внасят в дневниците. Трудно е да се отговори защо децата, които преминат допустимата бройка извинени и неизвинени отсъствия, не биват изключвани. Възможна е следната обяснителна схема – ако действително проблемът с посещаемостта на децата е толкова значим, колкото изглежда от данните, изключването на учениците, които превишават допустимите отсъствия, вероятно би довело до закриване на паралелки, намаляване на щатния брой учители, и след въвеждането на делегираните бюджети, според които бюджетът на всяко училище се определя от бройката учещи там деца – до намаляване на бюджета. Съвсем друг е въпросът, дали заплахата от изключване би мотивирала децата да посещават повече училище отговорът е по-скоро не. Така че на този етап учителите не разполагат с ефективна тактика, която да води до по-висока посещаемост, нито с визия каква би могла да бъде такава тактика.

Следващият проблем е работата в клас. Според учителите децата масово нямат учебници главно понеже „образованието не е ценност за ромите“ и родителите предпочитат да купят на децата дрехи и мобилен телефон, отколкото да дадат пари за учебници. Така на учителите се налага най-вече да диктуват, а в още по-краен случай – да пишат урока на дъската. Ясно е колко това забавя напредването по материа-

¹⁰⁸ С изключение на спирането на детските надбавки за семействата на децата, практика, която обаче всички признават, че не е особено ефективна.